

**KAMALA D. HARRISNING NYU- HAMPSHIRDA SO`ZLAGAN
NUTQIDAGI EVFEMIZMLARNING LINGVISTIK TAHLILI**

Raxmatova Mehriniso Musinovna

**Buxoro Davlat Universiteti Filologiya Fanlari Bo'yicha Falsafa Doktori,
Dotsent**

Jabborova Aziza Jobirovna

Namangan Davlat Universiteti Tayanch Doktoranti

azizajabborova14@gmail.com +998972961797

Annotatsiya: Ushbu maqola Kamala Harrisning Nyu-Hampshirdagi nutqidan amaliy misol sifatida foydalangan holda, undagi evfemizmlarni lingvistik tahlil qiladi. Tahlilda ijobiy his-tuyg'ularni yetkazishda evfemizmlarning roli ochib beriladi. Maqola nutqdan aniq misollarni ko'rib chiqish orqali evfemizmlar qanday qilib ma'noni kuchaytirishi yoki yashirishi mumkinligini ochib beradi.

Kalit so'zlar: evfemizm, lingvistika, sintaksis, morfologiya, semantika, pragmatika va fonetika.

**ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭВФЕМИЗМОВ В РЕЧИ КАМАЛЫ
Д. ХАРРИС В НЬЮ-ГЭМПШИРЕ**

Рахматова Мехринисо Мусиновна.

**Бухарский Государственный Университет Доктор Философских Наук,
Доцент**

Жабборова Азиза Жобировна

Докторант Наманганского Государственного Университета

azizajabborova14@gmail.com +998972961797

Аннотация: В данной статье в качестве примера представлен лингвистический анализ эвфемизмов в речи Камалы Харрис в Нью Хемпшире. В анализе подчеркивается роль эвфемизмов в передаче положительных эмоций и подчеркивании социального вклада. В статье на конкретных примерах из дискурса показано, как эвфемизмы могут усиливать или затемнять смысл.

Ключевые слова: эвфемизмы, лингвистика, синтаксис, морфология, семантика, прагматика и фонетика.

LINGUISTIC ANALYSIS OF EUPHEMISMS IN KAMALA D. HARRIS' SPEECH IN NEW HAMPSHIRE

Rakhmatova Mehriniso Musinovna

**Bukhara State University Doctor of Philosophy in Philological Sciences,
Associate Professor**

Jabborova Aziza Jobirovna

Doctoral Student of Namangan State University

azizajabborova14@gmail.com +998972961797

Abstract: This article provides a linguistic analysis of euphemisms in Kamala Harris' New Hampshire speech as a case study. The analysis highlights the role of euphemisms in conveying positive emotions and emphasizing social contributions. The article reveals how euphemisms can enhance or obscure meaning by looking at specific examples from discourse.

Key words: euphemism, linguistics, syntax, morphology, semantics, pragmatics and phonetics.

Kirish

Ushbu maqola sintaksis, morfologiya, semantika, pragmatika va fonetikani o'z ichiga olgan lingvistika va evfemizmlar haqida umumiy ma'lumot beradi va bu tushunchalarni Kamala Xarrisning Nyu-Hampshirda so'zlagan nutqidagi evfemizmlarni tahlil qilishda qo'llaydi. Evfemizmlarni o'rganib chiqib, maqola lingvistik tahlil qanday qilib tilni shakllantirib, evfemizmlar tinglovchiga ta'sir qilishi mumkinligi haqida so'z olib boradi. Tahlilda tilshunoslik nazariyasining amaliy qo'llanilishini ko'rsatish uchun nutqdan aniq misollarga e'tibor qaratiladi.

Adabiyotlar tahlili

Evfemizmlar lingvistik tadqiqotlar doirasida madaniy munosabatlar va kommunikativ strategiyalarni aks ettiruvchi qiziqarli tadqiqot sohasidir. Ushbu adabiyot sharhi evfemizmlar va ularning tildagi roli haqidagi tushunchamizni shakllantirgan asosiy nazariy asoslar va empirik tadqiqotlarni o'rganadi.

Evfemizmlar odatda qo'pol, haqoratli yoki yoqimsiz deb hisoblangan atamalarni almashtirish uchun ishlatiladigan bilvosita yoki yumshoq iboralar sifatida

qo'llaniladi (Burridge, 2012). Evfemizmlarning semantik nazariyasiga ko'ra, bu iboralar potensial salbiy yoki taqiqlangan mavzularning ta'sirini yumshatishga xizmat qiladi (Hughes, 2009). Lakoffning (1975) xushmuomalalik nazariyasi shuni ko'rsatadiki, evfemizmlar ijtimoiy munosabatlarni boshqarish va yuzni saqlab qolish strategiyasidir, chunki ular ma'ruzachilarga xafa qilmasdan nozik mavzular haqida so'z ochishga yordam beradi.

Orwell (1946) evfemizmlar haqiqatni yashirishi va in'ikoslarni manipulyatsiya qilishi mumkinligini ta'kidlaydi, bu tushuncha uning siyosiy tilni tanqid qilishida o'rganilgan. Bu nuqtai nazar Goffmanning (1963) yuzga tahdid soladigan xatti-harakatlar konsepsiyasiga mos keladi, bunda evfemizmlar shaxslarning ijtimoiy o'ziga xosligini himoya qilish uchun bufer vazifasini bajaradi. Tannen (1990) bu tushunchani yanada kengaytirib evfemizmlar qanday qilib ravon shaxslararo muloqotni osonlashtirishi va ijtimoiy ishqalanishni kamaytirishi mumkinligini ta'kidlaydi.

Evfemizmlar madaniy kontekstlarga chuqur kirib, jamiyat qadriyatlari va tabularini aks ettiradi. Allan va Burridge (1991) evfemizmlarni tanlash ko'pincha madaniyatga qarab farqlanishini ta'kidlab, til amaliyotlari madaniy me'yorlar tomonidan qanday shakllantirilganligini ko'rsatadi. Misol uchun, Wierzbicka (1991) turli tillar o'lim va tana funksiyalari kabi tushunchalar bilan shug'ullanish uchun evfemizmlardan qanday foydalanishini o'rganadi va madaniy e'tiqodlarning evfemistik iboralarga ta'sirini ko'rsatadi.

Evfemizmlar ko'pincha siyosiy va institutsional kontekstlarda jamoatchilik fikrini shakllantirish va nozik muammolarni hal qilish uchun qo'llaniladi. Evfemistik til byurokratik nutqning umumiy xususiyati bo'lib, u siyosat va qarorlarning ta'sirini yumshatishga xizmat qiladi (Lutz, 1989). Fauler (1991) siyosiy tilda davlat harakatlarining asl mohiyatini yashirish uchun evfemizmlardan qanday foydalanish haqida gapirib, siyosiy voqelikni qurishda evfemizmlarning rolini ko'rsatadi.

So'nggi tadqiqotlarda evfemizmlarning ommaviy axborot vositalari va raqamli aloqadagi roli o'rganildi. Peters (2011) ommaviy axborot vositalarini yoritishdagi evfemistik til voqealarni jamoatchilik tushunishiga qanday ta'sir qilishini o'rganadi, Xyuz (2017) esa shaxsiy va professional taassurotlarni boshqarish uchun ijtimoiy tarmoqlarda evfemizmlardan foydalanishni tahlil qiladi. Ushbu davom etayotgan tadqiqot raqamli asrda evfemistik tilning rivojlanayotgan tabiatini ta'kidlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqolani yaratish uchun <https://media.natlib.uz/>, <http://library.academy.uz/> va <https://arxiv.uz/> saytlaridan ma'lumotlar va maqolalar yig'ildi. Maqolalardan olingan xulosalarning mazmuni keltirilib, yozuvchilarning ismlari bilan dalillandi. Bundan tashqari, analiz qilinayotgan Amerika prezidentligiga nomzod Kamala Harrisning nutqining matni <https://www.c-span.org/video/?538122-1/vice-president-harris-campaigns-portsmouth-hampshire> saytidan olindi.

Tahlillar va natijalar

“Lingvistika” atamasi birinchi marta 1847-yilda (Harper, 2018) qo'llanilgan bo'lib, tilning ilmiy ta'limi hisoblanadi. Lingvistik tahlil deganda so'zning sintaktik, semantik, morfologik, fonetik, fonologik va pragmatik tahlili tushuniladi.

Sintaksis -bu so'zlar va morfemalar qanday qilib fraza va gap shaklida bir biriga bog'lanishini o'rganadigan bo'lim.

Morfologiya- so'zlar nimalar yordamida bog'lanishini o'rganadigan bo'lim.

Semantika-bu lingvistikaning so'zning grammatik va leksik ma'nolarini o'rganadigan bo'limi.

Pragmatika- bu so'zning kontekstdagi ma'nosini organadigan sohasi.

Fonetika va fonologiya esa tovushlarni o'rganadigan bo'limlar hisoblanadi.

Kamala Harrisning Nyu Hampshirda so'zlagan nutqining tahliliga keladigan bo'lsak, Kamala Harris, asosan, ko'taruvchi evfemizmlardan (Kate Burridge, 2012, 2) foydalanadi.

“Oh, thank you, everyone. Nicole, thank you. You guys are just so **extraordinary**, and **I applaud the way you do the business** that you do and **the love that you do in giving community**. I love our small-business owners. It is what you do - I'm going to talk a bit about you in a minute, but you are **part of the fabric - the essential fabric of a community** that cares about one another”.

"Extraordinary"(ajoyib)-bu ijobiy evfemizm odamlar qanchalik o'zgacha ekanligini ko'rsatuvchi, ularning xizmati uchun oddiy va kamtarona tashakkuridir. Bu so'z sifat so'z turkumida mansub bo'lib, 6ta bo'g'indan iboratga o'xshasada, lekin, aslida 5ta bo'g'indan tashkil topadi. Bu so'z tarkibidagi [ao] diftonggi standart ingliz tilida [au], masalan, Maori yoki [ei.o], masalan, aorta va chaos kabi talaffuz qilinmay [o] shaklida talaffuz qilinadi. So'zning o'zagi *ordinary* bo'lib, *extra* lotin tilidan “-dan tashqari” degan ma'noni anglatadigan prefiksning qo'shilishidan hosil bo'lgan.

"I applaud the way you do the business"(siz vazifani bajarishda tutgan yo`lingizni olqishlayman)—bu ibora ishning bajarilish usulini bo`rttirish asosida maqtaydi. Ibora ingliz tilidagi standart ega-kesim-to`ldiruvchidan tashkil topgan darak gap shaklida bo`lib, otli ibora "the way you do the business"vositasiz to`ldiruvchi sifatida fe`lga, "applaud"ga, bog`lanadi.

"(I applaud) the love that you do in giving community"(jamiyatga berayotgan sevgingizni olqishlayman)—bu ibora emotsional tomondan qo`shilayotgan hissani qo`llab-quvvatlash uchun qo`llaniladi. Bu gap oddiy darak struktura asosida yasalgan bo`lsa ham, "that you do in giving community" qismi nisbiy olmosh yordamida yasalgan bo`lib, jamiyatga uzatilayotgan muhabbatni tasvirlash uchun noodatiy strukturani yaratadi.

"(You are) part of the fabric - the essential fabric of a community"(matoning bir qismi—jamiyatning tuzilmasi)-insonlarning rolini jamiyatda juda muhim tarzda ifodalash uchun shoirona usuldan foydalanilgan. Gap darak shaklida, ega-kesim-aniqlovchi tuzilmasida hosil bo`lgan. Ega-you, kesim-are, aniqlovchi-part of the fabric - the essential fabric of a community. Asosiy gap- "you are part of the fabric" bo`lib, chiziqchadan keyingi qism- "the essential fabric of a community" izohlovchi sifatida gapni yoki gapning bir bo`lagini ochib berish uchun qo`llanilgan. Bu gapda *fabric*-2 xil ma`noda metafora bo`lib kelgan.

1. Fabric- *matoma`nosida* jamiyatga ishora qiladi.
2. Fabric-tuzilma ma`nosida shaxsga ishora qiladi.

Xulosalar

Kamala Harris nutqining lingvistik tahlili muloqotni shakllantirishda evfemizmlarning ahamiyatini ta`kidlaydi. Ushbu tadqiqot "g'ayrioddiy" kabi atama va "biznesni amalga oshirish usuli" va "jamiyatning asosiy to'qimasi" kabi iboralarni ajratib ko'rsatish orqali tildan minnatdorchilik bildirish, ijtimoiy rollarni ta'kidlash va nozik mavzularni boshqarish uchun qanday foydalanish mumkinligini ko'rsatadi. Tahlil til tuzilmalarining murakkabligi va ularning ma`noga ta'sirini yoritib berib, evfemizmlarning tilni yumshatish va ijtimoiy uyg'unlikni kuchaytirishga xizmat qilishini ochib beradi. Ushbu maqola nafaqat aloqani tushunishda lingvistik nazariyaning muhimligini tasdiqlaydi, balki ushbu nazariyalarning real dunyo nutqida amaliy ahamiyatini ham ko'rsatadi. Kamala Harrisning nutqi evfemizmlarga boy bo`lib, nutqning davomi lingvistik tahlil qilinishi kerak.

Adabiyotlar

1. Allan, K., & Burrige, K. (1991). Euphemism and Dysphemism: Language Used as Shield and Weapon. Oxford University Press.

2. Burrige, K. (2012). *Because of the Language of the Media*. Routledge.
3. Burrige, K. (2012). *Euphemism and Language Change: The Sixth and Seventh Ages*. URL: <http://journals.openedition.org/lexis/355>; DOI: <https://doi.org/10.4000/lexis.355>
4. Fowler, R. (1991). *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. Routledge.
5. Goffman, E. (1963). *Behavior in Public Places: Notes on the Social Organization of Gatherings*. Free Press.
6. Harper, D. (2018). "Linguist". *Online Etymology Dictionary*. Retrieved 5 March.
7. Hughes, G. (2009). *An Encyclopedia of Swearing*. M.E. Sharpe.
8. Hughes, G. (2017). *Swearing in English: Bad Language, Virtue, and Power*. Oxford University Press.
9. Lakoff, R. (1975). *Language and Woman's Place*. Harper & Row.
10. Lutz, W. (1989). *Language and Politics*. The University of Chicago Press.
11. Orwell, G. (1946). *Politics and the English Language*. Horizon.
12. Peters, M. (2011). *Language and Media*. Routledge.
13. Tannen, D. (1990). *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*. Ballantine Books.
14. Wierzbicka, A. (1991). *Cross-Cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction*. Mouton de Gruyter.